

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S. (NASTAVNI PRIRUČNIK)

MODUL I
Sjeme za jačanje

CJELINA I
**Obrazovanje, ruralne
škole i zajednica:
Zajednički projekt**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ODGOVORNI ZA IOI “TOOLKIT GREEN S.E.E.D.S.”

Ángeles Parrilla Latas (University of Vigo)

AUTORI

CIES-UVigo, ES

Ángeles Parrilla Latas | Manuela Raposo Rivas | Esther Martínez Figueira | Silvia Sierra Martínez | Almudena Alonso Ferreiro | María Zabalza Cerdeiriña | Isabel Fernández-Menor | Adoración de la Fuente Fernández

SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD, CY

PROJEKT

GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools

Project n. 2019-1-IT02-KA201-062254 www.greenseeds.eu

KOORDINATOR PROJEKTA

Maria Carla Italia (Glocal Factory, Italija)

PROJEKTNO PARTNERSTVO

Ovaj je dokument jedna od 15 cjelina "Alata GREEN S.E.E.D.S.", Intelktualnog rezultata br. 1 istoimenog projekta. Pod vodstvom je Sveučilišta u Vigo, a provedeno je uz potporu svih partnera, s posebnim osvrtom na obuku o sadržaju alata, koja je radila i na njihovom testiranju. Jedinice su razvijene od rujna 2019. do kraja siječnja 2020. Sljedeća obuka, u dva koraka, trajala je do kraja lipnja 2020:

1. Obuka odgovornih država (5-6.03.2020)
2. Obuka učitelja na lokalnoj razini (1.04.2020 - 31.06.2020)

KAKO CITIRATI OVAJ DOKUMENT

CIES-UniVigo – Cjeina 1- Obrazovanje, ruralne škole i zajednica: Zajednički projekt, Modul 1 - Sjeme za jačanje, „Priručnik GREEN S.E.E.D.S.“, projekt GREEN S.E.E.D.S. - Sinergija i okoliš za osnaživanje decentraliziranih škola, 2020

PARTNERS

GLOCAL FACTORY

Associação de Escolas Secundárias do Município de Vila Verde

Region Aostana
Valle d'Aoste

T
†
SYNTHESIS
CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION

VELA LUKA

Universida de Vigo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

CJELINA I.1

OBRAZOVANJE, RURALNE ŠKOLE I ZAJEDNICA: ZAJEDNIČKI PROJEKT

Danas je Daniel ugledan liječnik koji je prije 11 godina pohađao školu koja se sastojala od jedne prostorije u zaseoku s ne više od 100 stanovnika. Kada se prisjeća toga dijela svoga života, opisuje to ovako: "Škola je bila u mojoj vlastitoj kući. Bilo je 30 djece razne dobi, od 5 do 11 godina. Moja tri brata također su bila u razredu; jedan je bio stariji od mene, a druga dvojica mlađa. Bila je samo jedna učiteljica na nas svih. Iznajmljivala je sobu u lokalnom motelu od ponedjeljka do petka. Bila je jako disciplinirana. Normalna stvar za nas je bila da sjedimo razmješteni prema razredu koji pohađamo, tako da učiteljica može posvetiti svoje vrijeme svakome od nas. Sjećam se da smo dosta radili individualno, a ponekad i u grupama. Mnogo puta grupe su učiteljica je miješala dob i razred u grupama. To nam se sviđalo: stariji su se osjećali dobro jer su mogli podučavati i raditi s drugima, dok je mlađima bilo zabavno i uzbudljivo raditi na taj način. S nostalgijom se prisjećam tog okruženja i mojih kolega, koji su u stvarnosti bili moji susjedi, zbog osjećaja zajedništva i obiteljske atmosfere koja je postojala među nama te činjenice da smo se nesmetano kretali cijelim selom. Ta mi je učiteljica savjetovala da nastavim dalje studirati, pa sam s 11 godina otišao u gradsku školu kao podstanar i sve se promijenilo. Najviše od svega sjećam se osjećaja samoće i nepripadnosti, nakon što sam se našao u nepoznato ljudskom i društvenom prostoru, koji je bio mnogo veći i imao mnogo stroža pravila od onih na koje sam navikao. Trebalo mi je puno vremena sa se poistovjetim i prilagodim na novi školski život. Sada, nakon toliko godina netko je kreirao WhatsApp grupu za taj prvi razred i jako je uzbudljivo ponovno se povezati sa mnogo bivših kolega, koji su kao i ja napustili svoje rodno mjesto i preselili se u grad. Danas, to sece je praktički prazno: gotovo je postalo samo mjesto za vikend. Zato je oživljavanje svega prošlog jako emotivno. Godine provedene u toj školi s jednom prostorijom su najtopliji i najsretniji dio mojih školskih godina, bez sumnje.

Kao i u Danielovom slučaju, u mnogim europskim zemljama ruralno obrazovanje je bilo izvođeno u školama s jednom prostorijom, s jednim nastavnikom koji se brinuo o učenicima raznih dobi i razreda. Prethodno svjedočanstvo, koje nas vraća natrag u

prošle obrazovne stvarnosti sa društvenim, akademskim, materijalnim i kadrovski zastarjelim uvjetima, još uvijek postoji na nekim mjestima. Također nam pomaže sa razmotrimo jedinstvene situacije koje postoje u ruralnom obrazovanju, uloga koje

nastavnici igraju te situacijama u kojima se učenici nalaze. Iako drugačije, ruralne izoliranje škole nisu nestale s globalizacijom i digitalnom revolucijom. Eurostat (2015) navodi kako je 28% populacije u Europi ruralno stanovništvo, pa su stoga i ruralne škole stvarnost za obrazovne sisteme brojnih europskih zemalja.

U ovom uvodnom dijelu, pokušat ćemo profilirati karakteristike i situacije u obrazovanju i školama u ruralnom svijetu danas. Pregledat ćemo različite pozicije koje se tiču uloga i odnosa u ruralnim školama i zajednicama, te uspostaviti potrebu za zauzimanjem kritičkog stava koji navodi pojedinca da sagleda školu i njenu ulogu u kontekstu razvoja održivog, sveobuhvatnog i integriranog obrazovnog sustava. Ukratko, ova cjelina naglašava važnu ulogu koje škole imaju u ruralnim okruženjima, s naglaskom na njene obrazovne i društvene funkcije.

1. Što karakterizira ono što mi danas podrazumijevamo ruralnim školama?

Ruralno društvo je prošlo kroz značajne promjene, počevši od druge polovice 20.st. Statistički podaci prikazuju demografske, geografske te društveno-ekonomske faktore, kao što je gustoća naseljenosti, udaljenost ili ekonomski razvoj. Postoje znatne razlike među

ruralnim područjima u vidu njihovog društvenih, kulturoloških, ekonomskih i topografskih karakteristika. Ruralna okruženja mogu se pronaći na otocima, u planinama, u pustinjama ili u ravninama. Neka su ekonomski razvijena, neka prolaze kroz ekonomsku depresiju, dok neka rastu. Neka su izolirana, druga dobro povezana, a neka marginalizirana ili udaljena.

U svakom slučaju, uvažavajući razlike među državama i područjima, ono što danas smatramo ruralnom školom nije ograničeno na farmu ili polje. Današnje ruralno društvo se promijenilo, uslužni i poslovni sektor njegov su sastavni dio; to je rezultiralo novim načinima na koje se ruralni okoliš koristi, a sve važniji faktori postaju kvaliteta života, stambena namjena, ruralni turizam te rekreacija.

Zbog toga ne možemo koristiti unificirani pristup pri određivanju što predstavlja ruralno društvo ili ruralno okruženje. Naprotiv, možemo govoriti o određenim karakteristikama (koje variraju od jedne do druge lokacije), ali koje više-manje imaju zajednički nazivnik. Echazarra i Radinger (2019) navode neke karakteristike ruralnog obrazovanja u OECD državama

- ◆ geografska udaljenost; ruralne zajednice su većinom daleko od gusto naseljenih centara
- ◆ mala i raspršena ruralna područja često imaju jako malo stanovnika, što ograničava usluge koje su im dostupne
- ◆ smanjenje populacije: populacija u ruralnim područjima opala je u prošlom stoljeću u većini zemalja, zbog migracija u urbane sredine, niže stope nataliteta ili promjena u poljoprivrednoj proizvodnji te takozvane ekonomije obujma.
- ◆ loš socio-ekonomski status; općenito ruralne sredine su siromašnije od urbanih; postoji društveno-ekonomski jaz među ruralnim i urbanim obiteljima. Kao posljedica, u ruralnim zajednicama mogućnost pružanja ili plaćanja usluga je često ograničena, a učenici se često nastoje zaposliti ranije nego njihovi vršnjaci iz gradova.
- ◆ -Etnički homogena i društveno kohezivna društva: u ruralnim područjima, lokalni stanovnici često održavaju bliske i stabilne odnose te su više etnički homogeni. Ipak, iako se imigranti brzo uklapaju u urbane sredine, neka ruralna područja su iskusila povećanu etničku i kulturalnu raznolikost, kao rezultat imigracija iz drugih država.

2. Što karakterizira obrazovanje u ruralnim područjima? Kakve su tamo škole?

U ovoj cjelini bavimo se ne toliko s uspostavljanjem definicije što je to ruralna škola ili ruralno obrazovanje, već njihovim karakteristikama. Kao što je već navedeno, razlike u ruralnom obrazovanju nisu samo očito od države do države, već i unutar njih. Također, obrazovne politike i sistemi označavaju bitne razlike kada govorimo o ruralnom obrazovanju: potrebno je razmotriti te razlike pri uspostavljanju zajedničkih osobina za ruralno obrazovanje u Europi. Neke od karakteristika su: (Boix, Champollion & Duarte, 2015, Bustos):

1. Obrazovanje u pokretu, koje je redefinirano i izmijenjeno u svjetlu novih događanja:
2. Inkluzivni pristup prihvaćanju i inkorporiranju razlika u obrazovanje.
3. Heterogena i raznolika populacija učenika, s različitim razredima u istoj učionici.
4. Općenito manji broj učenika nego u urbanim školama, što je u skladu s manjim brojem populacije u ruralnim područjima.

6. Početno osposobljavanje za nastavnike koji su nisu potpuno prilagođeni potrebama ruralnog školovanja.
7. Kompleksna osobna situacija nastavnika koji se često osjećaju izoliranima varira ovisno o okolini i tipu škole
8. Društvena okolina je nastavnicima često nepoznata. Oni se moraju prilagoditi različitim metodama, često kulturološki uvjetovima, a odnose se na način govora te odnosa s ljudima – različitim od onih u gradovima.
9. Pedagoško-didaktičke strukture bazirane na heterogenosti, grupama s različitim nivoima razreda i sposobnosti učenika.
10. Jedinstvena organizacija o administrativna struktura, prilagođena okolnostima i

lokalnim potrebama. Različiti su tipovi učionica, škola i grupa učenika ovisno o državi ili području.

11. Manji broj usluga i izvora koji su dostupni učenicima, te vrsta škola.
12. Ruralno obrazovanje smatra se marginalnim, s skoro nikakvih uplivom ju obrazovne politike

Mnogo je načina organizacije ruralnog obrazovanja i različitim državama. U stvari, može se govoriti o različitim vrstama ruralnih škola kada govorimo o školama u selima, zaseocima ili ruralnim područjima s populacijom između 200 i 3000 stanovnika; ovisno o državi. (npr. U jednoj se državi smatra ruralno ono što u drugoj nije).

Tablica prikazuje neke od najčešćih opcija.

VRSTA RURALNE ŠKOLE	OPIS
Škola s jednom prostorijom	Djeca različite dobi i razreda u jednoj učionici koje poučava jedan nastavnik. Primjer: Picole scole (Italy)
Vezane Škole	Škole s nekoliko učionica koje dijele djeca iz dva ili više razreda. U svakom razredu je nastavnik koji vodi računa o djeci iz dva ili više razreda. Nastavnici zajedno vode računa o školi.
Županijske Škole	Kada u susjednim selima ima dovoljno djece da se oforme razredi, osnivaju se županijske škole u koje idu učenici iz različitih mjesta. Obično postoji jedan nastavnik na jedan razred te sve ostale usluge potrebne u obrazovnom centru. Učenici cijeli dan provode u školi i vraćaju se doma kada škola završi.
Grupirane/grupne Škole	Administrativno, ali ne i fizičko grupiranje malih škola s jednom prostorijom ili ostalih manjih škola koje se nalaze na istom području. One često dijele putujuće nastavnike, materijal i centralno vodstvo, dok učenici, nastavnici i voditelji pristupaju zajedničkim sastancima. Primjer: Group Rural Schools (Spain)
Raspršene međuopćinske pedagoške grupe	Grupiranje učenika prema razredu u koji ide u nekoliko susjednih škola. Npr. Predškolska grupa je u jednom selu, prvi razred u drugom, a zadnja godina osnove škole u trećem selu. Primjer: Regroupements pédagogiques intercommunaux dispersés (France)

3. Koje društvene i obrazovne funkcije ispunjavaju ruralne škole?

Komunikacija, društveni napredak i veća obrazovna očekivanja rezultat su, u mnogim slučajevima, važnih promjenama u ulozi koju igraju ruralne škole. Ipak, neki od izazova i mogućnosti koje su jedinstvene za ruralne škole još postoje, dok nastaju također i nove. U svakom slučaju, postoji zajednički stav da ruralne škole imaju važnu obrazovnu funkciju koja zahtjeva veliku odgovornost jer (Boix, Champollion & Duarte, 2015; Sepúlveda & Gallardo, 2011)::

- Omogućavaju da se čuje i za često zapostavljene ruralne kulture, potvrđujući njihovu vrijednost i potencijal u globaliziranom svijetu.
- Čuvaju i osiguravaju kolektivni identitet i ruralnu kulturu, spašavajući, prepoznajući i rekonstruirajući osjećaj prirodne i kulturne baštine.
- Donose život u svoje okruženje. Ruralne škole i njihovi djelatnici igraju važnu ulogu koja prelazi okvire učionice, time što postaju jezgra obrazovne, društvene i kulturne aktivnosti.
- Nude alternativni model organizacije obrazovanja koji prihvaća i stvara ruralni identitet, u skladu s neposrednom stvarnosti. Suprotstavlja se organizacijskom modelu koji nameću urbani centri,

zaustavljajući pokušaje da se sve uniformira.

- Oni su mehanizam koji garantira principe jednakih mogućnosti za sve osobe, bez obzira na mjesto rođenja, uvjete i sl.
- Rekonstruiraju koncept ruralnog, omogućavajući projekte za lokalni razvoj, kao i za autonomni i zajednički život.
- Promoviraju i bude osjećaj pripadnosti okolišu, stavajući građane koji cijene i privrženi su svojoj okolini, običajima, jeziku itd. Imaju potencijal da ponište ruralni egzodus i doprinesu održivosti zajednice.

Ukratko, uloga koju ruralne škole igraju u svojoj okolini čini dio lokalne strategije. Na ovaj način škole predstavljaju najdragocjeniji dio svoje zajednice. Ova vizija koja zamišlja škole i zajednice kao jedno i kao ravnopravne partnere je dijametralno suprotno ideji koja zajednice vidi kao izvore i ciljeve za škole. Zajedničke projekti škola i zajednice čine da škole postaju institucionalni članovi te pružaju usluge koje su proizvod zajedničkog djelovanja. To osnažuje osjećaj lokalnog u globalnom društvu. Na ovaj način obitelji i voditelji lokalnih zajednica zajedno sudjeluju u definiranju uloge ruralnih škola pa čak i u stvaranju novih društvenih pokreta. Anyon (2005) smatra da škole mogu i trebaju biti centri

za stvaranje novih društvenih pokreta koji su jako potrebni za rekonstruiranje i

revitalizaciju ruralnog okoliša i obrazovanja.

NAPRAVI U SVOJOJ ŠKOLI

Prouči Danijelov slučaj:

a) koje su barijere ili poteškoće prikazane

b) koje su prednosti ruralnih škola i okoline prikazane

c) usporedi sa svojom školom

d) predloži dvije aktivnosti za rješavanje problema/prepreka na koje nailaziš

	DANIJELOV SLUČAJ	MOJA ŠKOLA
POTEŠKOĆE		
PREDNOSTI		

IZVORI

Biddle, C., Mette, I., & Mercado, A. (2018). Partnering with schools for community development: Power imbalances in rural community collaboratives addressing childhood adversity. Community Development, 49, 191-210. doi:10.1080/15575330.2018.142900

Boix, R., Champollion, P. & Duarte, A. (2015). Teaching and Learning in rural

contexts. Journal of Education, 3,2, 28-47.

Echazarra, A. & Radinger, T. (2019). Learning in rural schools: insights from PISA, TALIS, and the literature. OECD Education paper, n° 196. EDU/WKP (2019)4.

DODATNI IZVORI

ENGLISH

Bauch, P. A. (2001). School and community partnerships in rural schools: Leadership, renewal, and a sense of place. Peabody Journal of Education, 76(2), 204-221. doi:10.1207/S15327930pje7602_9

Miller, P., Scanlan, M. K., & Phillippo, K. (2017). Rural cross-sector collaboration: A social frontier analysis. American Educational Research Journal, 54(1), 193S-215S. doi:10.3102/0002831216665188

DISCLAIMER: "The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.